

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 163/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED], proti postupu Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6To/52/2019 z 29. októbra 2019 a uzneseníu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Tdo/44/2023 z 21. júna 2023 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6To/52/2019 z 29. októbra 2019 a vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Tdo/44/2023 z 21. júna 2023. Navrhuje prikázať Okresnému súdu Galanta opätovne rozhodnúť vo veci vedenej pod sp. zn. 31T/89/2018 bez zbytočných prietahov.

2. Z ústavnej sťažnosti a vlastných zistení ústavného súdu (v súčinnosti s okresným súdom) vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom č. k. 31T/89/2018-159 z 18. januára 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný za vinného zo spáchania zločinu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, za čo mu bol podľa § 344 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 37 písm. f), h) a m), § 38 ods. 2 a 5, § 42 ods. 1 a § 41 ods. 2 Trestného zákona uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní troch rokov a šiestich mesiacov. Podľa § 48 ods. 2

písm. b) Trestného zákona ho okresný súd pre výkon uloženého trestu zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

3. O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu krajský súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 6To/52/2019 z 29. októbra 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d) a ods. 3 Trestného poriadku rozsudok okresného súdu zrušil vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku odsúdil sťažovateľa podľa § 344 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2 a 5 a § 37 písm. m) Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere troch rokov a šiestich mesiacov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona sťažovateľa zaradil na výkon uloženého trestu do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

4. O dovolaní sťažovateľa podanom proti rozsudku krajského súdu z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 5Tdo/44/2023 z 21. júna 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) tak, že ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ vo vzťahu k rozsudku krajského súdu argumentuje tým, že krajský súd v jeho veci nemal rozhodnúť rozsudkom. Zrušením výroku rozsudku okresného súdu o uloženom súhrnnom treste a spôsobe jeho výkonu došlo k neprípustnému zrušeniu rozhodnutia v jeho neprospech (*zákaz reformatio in peius*), a to napriek skutočnosti, že odvolanie podal on sám, a nie prokurátor (§ 322 ods. 3 Trestného poriadku), a tým aj k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Za zmenu rozhodnutia k horšiemu je podľa neho možné považovať akúkoľvek zmenu v ktoromkoľvek výroku (vrátane ustanovení pri ukladaní trestu), pokiaľ zhoršuje jeho postavenie a priamo sa ho dotýka. Krajský súd mu svojím postupom predĺžil celkový výkon trestu odňatia slobody o 15 dní. Sťažovateľ poukazuje na súvisiacu judikatúru najvyšších súdnych autorít. Tvrdí, že takýmto postupom došlo k zvýšeniu sadzby trestu odňatia slobody, čo nebolo riadne odôvodnené. Zároveň uvádza: „Z hľadiska celkovej dĺžky konania to znamená, že porušenie základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov v tomto konaní vzhľadom na obnovený stav právnej neistoty dosahuje intenzitu odmietnutia spravodlivosti.“ Konštatuje aj celkovú neodôvodnenosť rozsudku krajského súdu.

6. V súvislosti s uznesením najvyššieho súdu sťažovateľ poukazuje na časť rozhodnutia, v ktorej sa najvyšší súd vyjadril k už popísanej námietke. Je toho názoru, že v jeho prípade bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Jemu ustanovená advokátka však podala dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktoré bolo najvyšším súdom odmietnuté ako nedôvodné. Sťažovateľ popisuje následný priebeh udalostí, keď po vydaní uznesenia najvyššieho súdu opätovne požiadal (31. augusta 2023) o ustanovenie obhajcu s cieľom podať ďalšie dovolanie v dotknutej veci. Konštatuje, že obhajca mu bol ustanovený po štyridsiatich štyroch dňoch a následne mu oznámil, že krajský súd v jeho prípade rozhodol 29. októbra 2019, pričom dovolanie možno podať len do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému. Sťažovateľ namieta, že okresný súd je zaujatý, keďže mu ustanovil obhajcu 26. októbra 2023 a opatrenie o tomto ustanovení mu doručil až 1. decembra 2023 tak, aby nemohol vo veci podať dovolanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6To/52/2019 z 29. októbra 2019 a porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu.

8. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcich nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ju ústavný súd vyhodnotil ako obsahovo natoľko zrozumiteľnú, že umožňuje v tejto veci realizovať jej predbežné prerokovanie (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, I. ÚS 71/2021).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom krajského súdu z 29. októbra 2019:

9. Sťažovateľ označil ako porušovateľa svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote krajský súd a jeho postup v konaní vedenom pod sp. zn. 6To/52/2019 z 29. októbra 2019, čo je dátum, keď krajský súd rozhodol vo veci samej rozsudkom. Tvrdenie o ich porušení prepojil s argumentáciou o spôsobe, akým krajský súd vo veci samej rozhodol, a teda že došlo k porušeniu § 322 ods. 3 Trestného poriadku a neodôvodneniu takého postupu. V nadväznosti na uvedené poukázal na predĺženie svojho výkonu trestu odňatia slobody o niekoľko dní a konštatoval: „Z hľadiska celkovej dĺžky konania to znamená, že porušenie základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietáhov v tomto konaní vzhľadom na obnovený stav právnej neistoty dosahuje intenzitu odmietnutia spravodlivosti.“

10. Ústavný súd s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, ktorých porušenie namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05). Proti rozsudku krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu (v deň jeho vydania), mal sťažovateľ právo podať dovolanie, čo aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu jeho právam

mal najvyšší súd, na základe čoho je vylúčená právomoc (vzhľadom na spôsob, akým predmetné námietky uplatnil) ústavného súdu na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

11. Jednou zo základných podmienok konania pred ústavným súdom je (okrem iného, pozn.) podanie ústavnej sťažnosti v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde možno ústavnú sťažnosť podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

11.1. Ústavný súd uvádza, že ak sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom krajského súdu mal na mysli aj celkovú neprimeranú dĺžku konania či s tým súvisiacu právnu neistotu (teda nie výrok či odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu), z už popísaných informácií je zrejmé (bod 3 a 4 tohto uznesenia, pozn.), že v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (9. januára 2024, pozn.) bolo v jeho trestnej veci už právoplatne rozhodnuté a dotknuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené.

11.2. Keďže je zrejmé, že konanie v sťažovateľovej veci právoplatne skončilo *prima facie* pred podaním ústavnej sťažnosti, z uvedeného dôvodu ústavnú sťažnosť odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene pre nedodržanie dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde, ktoré sa nesporne vzťahuje aj na konania o namietaní porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 191/2022, I. ÚS 261/2022, I. ÚS 443/2022). Ústavný súd dopĺňa, že v prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože tomu bráni kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03, II. ÚS 2/2015, III. ÚS 90/2018).

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces uznesením najvyššieho súdu:

12. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že toto uznesenie mu bolo doručené 24. augusta 2023 (jeho obhajcovi 23. augusta 2023, pozn.). V tom čase začala sťažovateľovi plynúť zákonom ustanovená dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu najvyššieho súdu. Sťažovateľ ústavnú sťažnosť adresovanú ústavnému súdu podal prostredníctvom Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon

trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] až 5. januára 2024 (doručená ústavnému súdu 9. januára 2024, pozn.), teda celkom zjavne po uplynutí zákonom stanovenej lehoty dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu najvyššieho súdu. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde. Ako už bolo uvedené, v prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom stanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, v nadväznosti na čo ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

13. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje na ďalšie nedostatky ústavnej sťažnosti, ku ktorej neboli pripojené kópie napadnutého uznesenia, ako ani rozsudku krajského súdu, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa (§ 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde). S prihliadnutím na výsledok konania a z dôvodu procesnej ekonómie už ústavný súd nepristúpil k odstraňovaniu predmetných nedostatkov, keďže ani ich prípadné odstránenie by už nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o ústavnej sťažnosti, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia (namietané rozhodnutia mal zároveň ústavný súd k dispozícii v nadväznosti na súčinnosť poskytnutú mu zo strany okresného súdu, pozn.).

IV. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

14. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní pred ústavným súdom ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nebolo vyhovené.

15. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu